

Hänvisning

Er begäran om utlåtande 20.6.2022
VN/33605/2021, STM153:00/2021

Social- och hälsovårdsministeriet

PB 33

FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson

Bengt Michelsson, telefon +358 (0)18 25260
bengt.michelsson@regeringen.ax

E-post:

registratorskontoret.shm@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag om ändring av sjukförsäkringslagen

Social- och hälsovårdsministeriet har begärt ett utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag om ändring av sjukförsäkringslagen.

Enligt 28 § 2 mom. i självstyrelselagen för Åland ska i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet Åland utlåtande inhämtas av landskapet innan lagen stiftas. Ålands landskapsregering konstaterar att endast en sida av propositionens innehåll samt själva lagtexten översatts till svenska. Inga detaljmotiveringar har översatts. Landskapsregeringen har därmed inte getts möjlighet att avge utlåtande över hela propositionen. Avsaknaden av propositionen i sin helhet på svenska medför att landskapsregeringen svårligen kan bilda sig en heltäckande uppfattning i ärendet och ge alla för Åland relevanta synpunkter.

Sammantaget anser landskapsregeringen att riket inte uppfyller de skyldigheter som följer av 28 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland.

Lagstiftningsbehörigheten

Sjukförsäkringslagen tillhör annan socialförsäkring som i enlighet med självstyrelselagen för Åland (1991:71) 29 § 3 punkten tillhör rikets lagstiftningsbehörighet.

Syftet med sjukförsäkringslagstiftningen

Finlands grundlag (FFS 731/1999, §19) anger angående rätten till social trygghet att alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Genom lag ska var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödsel och förlust av en försörjare. Det allmänna ska, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-,

hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna skall också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Social- och hälsovårdsministeriet har i rapport 2015:19 sid. 29 konstaterat att det centrala syftet med sjukförsäkringen är att utjämna kostnader föranledda av sjukdomar inom befolkningen och öka de ekonomiska möjligheterna för patienten att nyttja den privata hälso- och sjukvårdens tjänster. Sjukförsäkringens uppgift är inte att skapa en rätt för patienten till ett bredare utbud av service än det offentliga utbudet utan ersätta kostnader för nödvändig vård.

Gällande sjukförsäkringslag (FFS 2004/1224) är från 2004 det vill säga lagen trädde i kraft efter reformen av grundlagen år 2000. I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 33/2004 över regeringens proposition med förslag till sjukförsäkringslag konstaterar utskottet bland annat om tryggad grundläggande försörjning att ersättningarna och förmånerna enligt sjukförsäkringslagen är med beaktande av 19 § 2 mom. i grundlagen betydelsefulla i konstitutionellt hänseende. Genom denna bestämmelse åläggs lagstiftaren enligt grundlagsutskottet att garantera alla som behöver tryggad grundläggande försörjning subjektiv rätt till lagstadgad trygghet som det allmänna ska ordna. Denna trygghet är förknippad till vissa sociala risksituationer och de bestämmelser om stöd villkor, behovsprövning och förfaranden som utfärdas genom lag (GrUB 25/1994 rd, s. 10/II, RP 309/1993 rd, 74).

Trygghetssystemet enligt sjukförsäkringslagen innebär enligt grundlagsutskottet ett fullgörande av den skyldighet som det allmänna enligt 19 § 3 mom. i grundlagen har att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster, främja befolkningens hälsa och stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Förmånerna och ersättningarna enligt sjukförsäkringslagen är dessutom viktiga med avseende på artikel 12 i den reviderade europeiska sociala stadgan, som gäller rätten till social trygghet konstaterade grundlagsutskottet.

Om förslaget till ändring av sjukförsäkringslagen

Syftet med den nu föreslagna förändringen av sjukförsäkringslagen harmonierar inte med lagens grundläggande syfte. Enligt Ålands landskapsregering kan riket inte ensidigt förändra och avveckla vissa av sjukförsäkringslagens ersättningar och därmed förskjuta delar av socialförsäkringen som är rikets behörighet enligt självstyrelselagen till landskapet Ålands ansvar särskilt gällande de ekonomiska effekterna. Ålänningarna betalar på enahanda grunder socialförsäkringsavgifter. De förstärkningar av personalresursen inom äldreomsorgen som till delar bekostas av att statens finansieringsansvar för sjukförsäkringen minskas i det nu aktuella förslaget till ändring av sjukförsäkringslagen kommer inte ålänningarna tillgodo då äldreomsorgen som en del av socialvården tillhör

Ålands lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet. Utkastet till lagförslaget, till den del det presenterats för landskapsregeringen på svenska, innehåller ingen analys av de ekonomiska konsekvenserna för Åland.

Ålands landskapsregering anser sammanfattningsvis att när finansiering styrs från sjukförsäkringen till personalresurser inom rikets äldreomsorg urholkar det syftet med sjukförsäkringslagstiftningen samtidigt som kostnader förskjuts på Åland utan kompensation. Landskapsregeringen anser att riket inte ensidigt kan förskjuta kostnader på Åland genom omdisponering av medel från sjukförsäkringen till socialvården i riket.

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Avdelningschef

Bengt Michelsson

FÖR KÄNNEDOM

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi